



11. august 2025

UKA2025/108

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Inatsisartunut qinersisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaannik allannguinnissamik, taamaaliornikkut innuttaasut danskisut innuttaassuseqanngitsut aalajangersimasunik angummaffigisassaannik aalajangersagaliorneq aqqutigalugu qinersisinnaalernissaasa periarfissiissutigineqarnissaa siunertaralugu siunnersuuteqaqqullugit, Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut (Kalaallisut innuttaassuseqarneq).

(Siumut)

Tunngavilersuut:

Siunnersuutip uuma siunertaa tassaavoq, nunatsinni oqartussaaqataaneq ullutsinnut naleqqussarneqassasoq aamma politikimik peqataanerup annertunerulersinnissaa naligiinnerusumillu periarfissiisoqarnissaa. Inatsisit atuuttut naapertorlugit danskisut innuttaassuseqartut kisimik Inatsisartunut qinersisinnaatitaapput, taamaammallu Kalaallit Nunaannut annertuumik attaveqarluinnartut – ilanngullugit ukiuni amerlasuuni maani najugaqarsimasut inuiaqatigiinnullu pingaaruteqartumik tunniussaqaarsimasut qinersisinnaanngillat, danskisut innuttaassuseqannginnertik pissutigalugu.

Siumup isiginnittaasaa naapertorlugu tamanna inuiaqatigiinnut nutaaliaasunut, ammasumik peqataatitsiviusunut naleqqutinngilaq, tassanimi inuiaqatigiinnut peqataanermut tunngavigineqartariaqarpoq inuiaqatigiinnut piviusumik uppersarsarsinnaasumillu attaveqarnermik, kisimi danskisut innuttaassuseqarneq tunngaviginagu, apeqquummi taanna Kalaallit Nunaata nammineq oqartussaaffiginngilaa.

Inatsisartut pisinnaatitaaffeqartariaqarput aalajangersaaffigissallugu, kina kalaallisut innuttaassuseqartutut isigineqassanersoq, taamaalilluni danskisut innuttaassuseqanngikkaluortoq, nunatsinnullu uppersarsarneqarsinnaasumik ataavartumillu attaveqaateqartoq, qinersisinnaanermik pisinnaatitaaffilissallugu.

Piumasaqaatit assigiinngitsut akornanni makku ilaatinneqarsinnaapput:



- Kalaallit Nunaanni najugaqarsimanerup minnerpaaffissaa.
- Sulinermi peqataaneq inuiaqatigiinnullu tunniussaqaarsinnaaneq.
- Kalaallisut aamma/imaluunniit qallunaatut oqaatsitigut piginnaasat.
- Kulturikkut ilaqutaqarnikkullu nunatsinnut attuumassuteqarneq.

Ilaatigut taakku tunngavigalugit Nunatsinni pissutsinut naleqquttumik qinersisinaanera eqqunneqassagalarpoq, aamma oqatussaqataanikkut naalakkersuinikkullu sinniisoqarneq nukittorsarneqassagalarluni. Ilutigisaanik piumasaqaatit atorneqarsinnaapput inatsisitigut maannamut ilusilersorneqarsimasunut aaqqiissutissatut, soorlu “kina Kalaaliunersoq” inissinniarsaralugu inatsisiliorsimanernut, assersuutigalugu ilinniagaqarnersiutit pillugit malittarisassaliorsimanernut assigisaannullu.

Inatsisitigut atuuttut kiisalu nunat tamalaat akornanni pisussaaffiit

Inatsisit atuuttut naapertorlugit, Inatsisartut qinersinermut tunngatillugu inatsisaanni¹, §1, imm. 1, qinersisinnaatitaanermut piumasaqaataavoq, kalaallit Nunaanni najugaqavilluni, danskisut innuttaassuseqarnissaq aamma 18-inik ukioqarsimanissaq.

Kisianni Kalaallit Nunaata nammineq pisinnaatitaaffiginngilaa danskisut innuttaassuseqarneq tunniutissallugu, tassami tunngaviumik inatsimmi § 44² naapertorlugu Folketingip kisimi inatsisiliornermigut tamanna pisinnaatitaaffigaa, taamaattumillu Namminersorlutik Oqartussat namminneq qinersisinnaatitaanermut piumasaqaammut qitiusumut sunniuteqarnissamut periarfissaqanngillat.

Taamaakkaluartoq Namminersorneq pillugu Inatsit naapertorlugu³ Kalaallit Nunaat pineqartumi nammineq aalajangersagaliornissaminut annertuumik pisinnaatitaaffeqarpoq, Inatsisartunut qinersisarnermut tunngassuteqartut ilanngullugit.

Siunnersuut aamma nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiinut atatillugu isigineqartariaqarpoq, soorlu Naalagaaffiit Peqatigiiffiata innuttaasunut inuiaqatigiinnilu politikikkut pisinnaatitaaffiinut tunngatillugu isumaqatigiissutaanut⁴ - immikkoortoq 25-imi aalajangersakkanut - innuttaasut pisinnaatitaaffii tamanut iluaqutaasumik ingerlatsinermut peqataatinneqarnissamullu tunngassasut aamma qinersinernut peqataatinneqarnissamut qulakkeerinninnissat eqqarsaatigalugit. Naak isumaqatigiissut qinersisinnaatitaanermut piumasaqaatinik aalajangersaasinnaanissamut imaqaraluartoq (assersuutigalugu naalagaaffimmi innuttaassuseqarneq), taakku piumasaqaatit piviusunik tunngaveqassapput, naleqquttuussapput aamma inunnik immikkoortitsissanngillat.

¹ https://nalunaarutit.gl/groenlandsk-lovgivning/2020/l-14-2020?sc_lang=kl-GL

² <https://www.ft.dk/da/dokumenter/bestil-publikationer/publikationer/mingrundlov/min-grundlov/kapitel-5/paragraf-44>

³ <https://ina.gl/media/hrkbem14/d-inatsisartut-website-inatsisartutgl-media-10563-selvstyreløven-web-a4-kal.pdf>

⁴ <https://menneskeret.dk/monitorering-0/internationale-rapporter/menneskerettighedskonventioner/fns-konvention-borgerlige>



Taamatuttaaq NP-p inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarutaani⁵, immikkoortoq 21-imi, innuttaasut inuiaqatigiinni aqutsinermi peqataanissaanik tamatumalu pingaaruteqarneranik aalajangersagaqarpoq, tamannalu ilanngullugu siunnersuummi uani anguniarneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni innuttaassuseqarnermut nutaamik inatsisiliornissamik pisariaqartitsineq
Qinersinnaatitaanerup allanngortinneqarnissaa inatsisitigut isumannaarneqarlumut naleqquttumillu ingerlanneqarsinnaaniassammat, Siumup Naalakkersuisut kaammattorpai, Kalaallit Nunaanni innuttaassuseqarneq pillugu inatsimmik saqqummiussaqaqqullugit, tassani erseqqinnerusumik aalajangersarneqassallutik kikkut Nunatsinni oqartussaaqataanermut tamakkiisumik peqataanissaminut pisinnaatitaaffeqarnerisut.

Inatsit taanna ersarissumik qulakkeerinnittariaqarpoq pissutsit piviusut tunngavigalugit kina Kalaallit Nunaanni qinersinnaassanersoq, aamma tunngavigineqarsinnaasunik aalajangersaasoqassasut, Kalaallit Nunaanni pissutsit aamma nunat tamalaat akornanni pisussaaffiit - ilaatigut inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutit aamma immikkoortitsinermut inerteqqutit.

Oqartussaaqataaneq pillugu nukittorsarneq

Siunnersuut manna tunngavigalugu Siumup anguniagaa tassaavoq oqartussaaqataaneq aamma innuttaasut peqataaninneqarnissaat tunngavigineqarnissaallu oqimaaqatigiittumik nukittorsarneqarnissaat, qulakkeerniarlugu innuttaasut amerlanerusut Kalaallit Nunaannut piviusumik attaveqartut aalajangiinissanut peqataasinnaalernissaat – aamma danskisut innuttaassuseqanngikkaluarunilluunniit.

Qinersinnaatitaaneq aalajangersarneqassanngilaq nammineq ingerlatseqataaffigisinnaanngisanik tunngavilersorlugu imaluunniit Kalaallit Nunaata oqartussaafiginngisaanik inatsisitigut aporfilersorlugu. Pingaarnerusutut tunngavigineqartariaqarpoq inuiaqatigiinnut Kalaallinut piviusumik peqataallunilu attaveqarneq.

Siunnersuut manna tunngavigalugu Siumup Inatsisartunut kaammattuutigaa nutaaliaanerusumik amerlanerusunillu peqataatitsiviusumik oqartussaaqataanermik pilersitsinissamik Nunarput siuttuussasoq, aamma oqallinnermut isumassarsiaqarlunartussamut peqataanissatsinnut qilanaarpugut.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Nalilernerqarpoq inatsisiliassap piareersarneqarnissaanut ukiut ataatsip ingerlaneranni AC-tut atorfissaqartitsisoqassasoq, aningaasartuutissat 500.000 kronit naatsorsuutigineqarlutik.

⁵ <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/danish-dansk>



Siunnersuutip suliarineqalernerani imartusinnaanera pissutigalugu ilimagineqarpoq suliaq annertuunik sukumiisumillu suliarineqartariaqassasoq, tamatumalu kingunerisaanik allaffissornikkut suliassaqarnerusoqalersinnaalluni. Siunertarineqartoq tassaavoq inatsimmik naleqquttumik oqimaaqatigiittumillu suliaqarnissaq, nunatsinni innuttaasut pisinnaatitaaffiitut ataqqinnittumik aamma nunat tamalaat akornanni inatsisitigut pisussaaffinnut naapertuuttumik.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Innuttaasunut aningaasatigut imaluunniit allaffissornikkut annertusaanissaq naatsorsuutigineqanngilaq. Siumulli nalilerpaa siunnersuut manna inuiaqatigiinni oqartussaaqataanermut peqataanerulersitsissasoq ineriartortitsissasorlu, aamma innuttaassuseqarnek aqqutigalugu innuttaasut pisinnaatitaaffimminnik periarfissaminnillu erseqqissitsinerussasut.